STUDIU ASUPRA PERCEPȚIEI POPULAȚIEI PRIVIND PROBLEMATICA DE GEN

Conf. univ. dr. Maria-Ana GEORGESCU
Universitatea „Petru Maior", Târgu-Mureş

Abstract

A social perception study regarding the gender issues in the Romanian society is the base of this paper. Without pretending to have general validity, we designed an investigation which allows us at least to have a partial image of the problem, analysing the data collected locally. Our conclusion is that the gender issue is not perceived as an acute reality for the moment in our society. We do not have reasons to fester the subject, but we need to take into consideration programmatic actions in the field.

1. Preliminarii conceptuale

Actualitatea problematicii privind diversitatea de gen a generat nevoia conturării unei imagini asupra stării actuale a perceperii acestei problematici în rândul populației din societatea românească. În intenția noastră a stat investigarea manifestării diferențelor şi prejudecăților legate de gen în perspectiva eficientizării modalităților de interacțiune între indivizii de sexe diferite. Fără a avea atenția focalizată pe „feminism", am dorit să aflăm dacă, în contextul actual al crizei economice, în care populația e centrată pe probleme cum ar fi şomajul, prețurile, salariile, iminența concedierii, restricții guvernamentale, sunt totuşi resimțite stereotipiile şi discriminarea de gen. Vom face câteva precizări legate de trei concepte: *prejudecată, stereotip, discriminare*, spre a putea vedea cum sunt ele definite riguros ştiințific, pe de o parte şi cum sunt intuite la nivelul cunoaşterii comune, pe de altă parte.

O *prejudecată* e definită ca: „judecată care nu are o justificare rațională şi care, de obicei, este eronată; opinie în general peiorativă, fără verificare sau control critic."[1] Complexul de aşteptări şi judecăți care preced şi marchează acțiunea vizavi de un grup formează prejudecățile. Acestea nu sunt generalizări ale unor experiențe individuale, ci reprezentări mentale care conduc la evaluări pe baza cărora se configurează o anumită atitudine.

Stereotipurile - stereotipiile sunt impresii, credințe generalizate despre un grup social, atribuite fiecărui individ considerat membru al respectivului grup. Ele sunt dobândite prin

[1] Dicționar de sociologie, p.448

BDD-A23627 © 2009 Editura Universității „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:10:51 UTC)

socializare, ca scheme simplificatorii de gândire, gata formate care, deşi au rolul de „economie a gândirii" ne amprentează cu nişte clişee mentale de care greu ne putem elibera.

Discriminarea înseamnă, conform DEX[2]: „deosebire, distingere între mai multe elemente". Această definiție nu ne satisface deloc, noi considerând că discriminarea nu e doar simplul fapt de constatare a unor trăsături distincte, ci este rezultatul unei evaluări sociale şi ierahizări care plasează pe o poziție inferioară anumite trăsături distincte ale unui individ/grup față de altele, mai prețuite. Dicționarul de sociologie o defineşte ca tratare inegală a indivizilor sau grupurilor în raport cu unele trăsături categorice cum ar fi rasa, religia, sexul, clasa, etc. „În mod obişnuit, termenul este folosit pentru a descrie acțiunea unei majorități dominante în raport cu o minoritate dominată şi implică un prejudiciu adus unei persoane sau unui grup."[3] Observația noastră vizavi de această definiție, pentru cazul particular al discriminării de sex este că, în fapt, femeile formează majoritatea populației în aproape orice țară conform datelor statistice şi, totuşi, ele sunt cele oprimate! De asemenea, definirea discriminării prin referire la tratarea inegală a unor indivizi sau grupuri, relevă referirea implicită la principiul modern al egalității şi „arată în ce măsură este vorba de un concept strâns legat de societatea modernă, care situează egalitatea în centrul valorilor sale: în societățile bazate pe diferențele de statut sau castă, discriminarea este un concept neutru, descriptiv, lipsit de conotația peiorativă pe care i-o cunoaştem în societățile noastre"[4]

Literatura sociologică arată că nu dintotdeauna discriminarea de sex a existat ca fenomen social disfuncțional şi acut perceput, cum este în societatea contemporană. „În epocile preindustriale, producția fiind manuală şi deci, depinzând de potențialul fizic al indivizilor, s-a impus doar diferențierea în funcție de sex a rolurilor, motiv pentru care sexismul nu era resimțit ca disfuncțional. În epoca postindustrială însă, producția fiind tehnologică şi depinzând de potențialul profesional al indivizilor, se impune exclusiv diferențierea în funcție de competență a rolurilor, motiv pentru care sexismul, ca mentalitate a inegalității sexelor, provoacă tratarea inegală a acestora, se resimte ca disfuncțional, degenerând în discriminare de sex."[5]

Din punctul nostru de vedere, considerăm că până în epoca modernă capitalistă, care generalizează relațiile de piață şi economiile monetarizate, în care toate activitățile se raportează la bani şi totul de calculează prin bani, relația între cele două sexe presupunea firesc o cooperare strânsă productivă, fiecare contribuind cu forțele proprii la subzistență ori bunăstare. Din momentul în care unele munci încep să fie plătite iar altele nu, cel care făcea

[2] 1998, p.307
[3] Dicționar de sociologie, p.177
[4] Dicționar de sociologie Larousse, p.91
[5] N. Grosu, *Discriminarea*, p.110

BDD-A23627 © 2009 Editura Universității „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:10:51 UTC)

rost de banii necesari procurării prin schimb a produselor şi serviciilor, capătă o ascendenţă indiscutabilă. Cum în mod tradiţional femeile lucrau în gospodărie iar bărbaţii înafara ei, munca celor din urmă devenind remunerată, cei care o prestau au putut să procure cele mai importante resurse indisponibile din producţie proprie, prin cumpărare. Activitatea bărbaţilor a dobândit recunoaştere mai mare, a devenit mai importantă şi preţuită social. A fi salarizat şi a avea bani a devenit un atu central în relaţia dintre cele două sexe, aspect care, alături de altele, a accentuat subordonarea femeilor faţă de bărbaţi, generând discriminare.

Pentru distingerea clară a celor trei termeni menţionaţi, aducem precizările următoare: „stereotipul reprezintă componenta *emoţională* a atitudinilor individuale şi colective în timp ce prejudecata reprezintă componenta *cognitivă,* iar discriminarea componenta *acţională* a acestor atitudini."[6]

2. Designul studiului

Pentru a afla nivelul şi modul în care problematica de gen este prezentă în conştiinţa populaţiei, am întreprins o investigaţie care se foloseşte de întrebări cu funcţie analitică, ce au rolul de a propune spre reflecţie distincţia/discriminarea de gen.

Conceput sub formă de anchetă directă şi realizat cu operatori studenţi la Masteratul de Studii de gen, sondajul nostru s-a bazat pe un chestionar cu 15 întrebări ale căror răspunsuri au permis sistematizarea în plan teoretic a unor date obţinute prin transpunerea impresiilor personale ale subiecţilor. Chestionarul explorează atitudini, solicită propuneri în dorinţa unor soluţii care să medieze în privinţa discriminarea de gen pe diferite planuri.

Subiecţii investigaţi se încadrează în variate domenii de activitate şi au vârsta cuprinsă între 16-63 ani. Studiul s-a efectuat pe un lot de 146 de persoane din care 83 femei, adică 56.8% dintre care 66 din mediul urban şi 17 din rural, precum şi 63 bărbaţi, respectiv 43,1%, dintre care 54 din mediul urban şi 9 din rural.

[6] Dicţionar de sociologie, p.614

BDD-A23627 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:10:51 UTC)

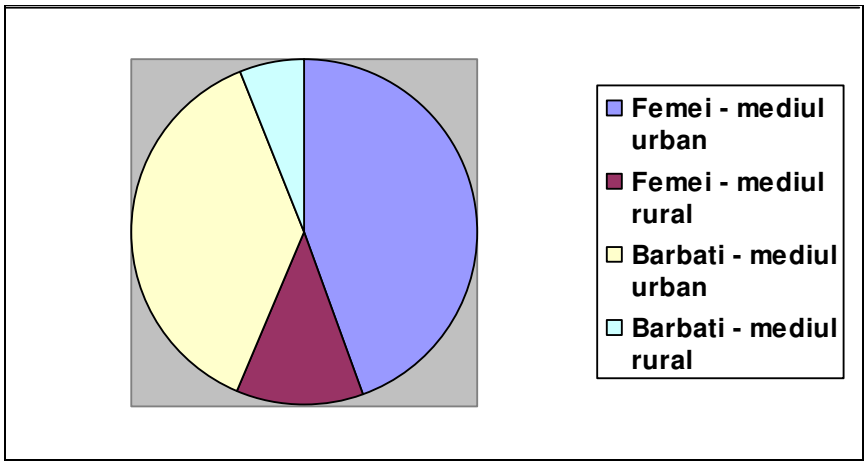

Fig. nr. 1 Structura lotului investigat

3. Interpretarea rezultatelor

Prezentăm o serie de întrebări şi date pe baza cărora am realizat o prelucrare statistică.

Întrebarea nr. 1. *Există distincţie între sex şi gen?*

Reflectând asupra problematicii genului în societate, prima întrebare vizează delimitarea conceptuală între *sex* şi *gen* la nivelul simţului comun: au răspuns afirmativ 118 subiecţi şi negativ 28 dintre ei. În mediul urban, din rândul femeilor, s-au înregistrat un număr de 58 răspunsuri care au sesizat o deosebire între cele două concepte, în timp ce doar 8 dintre femei nu şi-au pus această problemă; dintre bărbaţi, 43 au răspuns afirmativ, iar 11 au declarat că nu există diferenţe între sex şi gen. Dintr-un efectiv de 17 femei provenind din mediul rural, 12 au declarat că există diferenţe între sex şi gen, în timp ce 5 au negat acest lucru. Numărul bărbaţilor provenind din mediul rural care nu au văzut nici o diferenţă a fost de 4, iar alţii 4 au sesizat-o.

Tabel nr. 1. Percepţia distincţiei sex/ gen

Mediul	**Urban**				**Rural**			
	Femei		**Bărbaţi**		**Femei**		**Bărbaţi**	
Frecvenţe	DA	NU	DA	NU	DA	NU	DA	NU
Total 146	58	8	43	11	12	5	5	4

Întrebarea nr. 2. *Enumăraţi câte trei trăsături tipic masculine / feminine.*

Cumulând răspunsurile oferite atât de femei cât şi de bărbaţi şi neţinând cont de poziţia in care apar menţionate într-o ordine, au rezultat următoarele trăsături considerate tipice pe primele trei locuri, în funcţie de frecvenţe (vezi Tabelul 2).

BDD-A23627 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:10:51 UTC)

Tabel nr. 2 Trăsături considerate tipice în funcție de sex

Trăsături tipic masculine			**Trăsături tipic feminine**		
Locul I	forța, puterea fizică	35 menționări	Locul I	sensibilitatea	25 menționări
Locul II	agresivitatea	12 menționări	Locul II	delicatețea, gingăşia	22 menționări
Locul III	curajul	7 menționări	Locul III	frumusețea	8 menționări

Deşi nu am făcut nici o presupoziție legată de trăsăturile pe care le vor înşira subiecții, recunoaştem că nu ne-am aşteptat ca bărbaților să le fie atribuite în primul rând caracteristici fizice, trupeşti, iar femeilor caracteristici spirituale. Expresia foarte răspândită „sexul frumos" este legată de un şablon mental care, la o verificare mai atentă, nu-şi probează generalitatea, subiecții plasând frumusețea feminină doar pe locul al III-lea şi nici măcar cu frecvențe mari.

Întrebarea nr. 3. *Ce deosebire există între diferențierea şi discriminarea de gen?*

Din totalul de 146 subiecți doar 69 s-au putut pronunța asupra acestei probleme, respectiv 47,26%, ceea ce reprezintă mai puțin de jumătate. Totuşi, numai 7 persoane au recunoscut sincer că nu ştiu, celelalte neoferind pur şi simplu niciun răspuns. Dintre respondenți, 29 au apreciat *diferențierea* de gen ca un concept neutru, fără implicații secundare: 18 subiecți (12 femei şi 6 bărbați) au considerat-o ca ceva firesc, normal; 5 femei şi 5 bărbați au socotit-o ca fiind conştientizarea deosebirilor între sexe, iar o femeie a declarat clar că diferențierea nu include discriminarea.

Cât priveşte *discriminarea*, este resimțită cu o conotație negativă de 26 dintre respondenți: ca exploatare a diferențelor dintre sexe – 13 răspunsuri, favorizarea unuia dintre sexe – 6, a nu avea drepturi egale – 2, etc.

A existat un număr de 4 subiecți care au afirmat că nu există deosebiri între discriminare şi diferențiere, dar şi 3 subiecți care au sesizat că discriminarea are la bază diferențierea.

Întrebarea nr. 4. *Considerați că există în prezent vreo discriminare între femei şi bărbați?*

Resimțirea discriminării de gen ca fiind prezentă la nivel social se poate urmări în Tabelul 3, pe medii de rezidență şi pe sexe.

BDD-A23627 © 2009 Editura Universității „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:10:51 UTC)

Tabel nr. 3 Opinia asupra existenței discriminării de gen

URBAN						RURAL						NON RĂS-PUNS	TO TAL
FEMEI			BĂRBAȚI			FEMEI			BĂRBAȚI				
DA	NU	Nu m-am gândit	DA	NU	Nu m-am gândit	DA	NU	Nu m-am gândit	DA	NU	Nu m-am gândit		
47	4	5	23	6	6	6	7	4	5	1	3	47	146

Menționăm că 81 de subiecți au răspuns afirmativ, adică li se pare că se simte discriminarea între femei şi bărbați, deci este o problemă reală.

Întrebarea nr. 5. *Dacă DA, în favoarea cărui gen?*

Subiecții care au răspuns afirmativ, cei 81, au avut percepții foarte diferite în această privință, după cum se observă în Tabelul 4, deşi noi vorbim mereu de discriminarea femeilor în societate.

Tabel nr. 4 Percepția favorizării unuia dintre genuri

URBAN				RURAL				TOTAL
FEMEI		BĂRBAȚI		FEMEI		BĂRBAȚI		
Favo-rizat genul M	Favo-rizat genul F	Favo-rizat genul M	Favo-rizat genul F	Favo-rizat genul M	Favo-rizat genul F	Favo-rizat genul M	Favo-rizat genul F	
27	19	17	7	4	2	4	1	81

Totuşi, majoritatea şi anume 51 respondenți, deopotrivă femei şi bărbați, au recunoscut discriminarea în favoarea bărbaților şi doar la 28 de subiecți li se pare că se manifestă discriminare în favoarea femeilor.

Întrebarea nr. 6. *Cum apreciați interesul pentru problemele de gen în societatea românească?*

Societatea noastră nu acordă atenție prea mare problematicii de gen, poate fiindcă primează faptul că se confruntă la momentul actual cu situația de criză economică, sau poate clivajul dintre sexe nu este foarte puternic, sau lumea nu e destul conştientizată de existența acestor probleme.

Tabel nr. 5 Impresia asupra interesului pentru probleme de gen

URBAN						RURAL						TO-TAL
BĂRBAȚI			FEMEI			BĂRBAȚI			FEMEI			
Sporit	Scăzut	Mediu	Sporit	Scăzut	Mediu	Sporit	Scăzut	Mediu	Sporit	Scăzut	Mediu	
4	30	32	1	31	22	-	7	10	-	8	1	146

BDD-A23627 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:10:51 UTC)

Din Tabelul nr. 5 reiese că 76 de răspunsuri atestă interesul scăzut pentru aceste probleme, deci 52% din participanții la studiu nu le percep ca „ardente” şi doar 0,34 %(!) le apreciază ca beneficiind de interes sporit.

Întrebarea nr. 7. *Consideraţi că este oportună abordarea dimensiunii de gen în educarea oamenilor?*

Tabelul nr. 6. Părerea privind oportunitatea abordării dimensiunii de gen în educație

URBAN				RURAL				NR	TOTAL
FEMEI		BĂRBAȚI		FEMEI		BĂRBAȚI			
DA	NU	DA	NU	DA	NU	DA	NU	12	146
53	12	33	15	10	3	6	2		

Au răspuns afirmativ 102 persoane, adică 82,19%.

Observăm că sunt şi femei care nu apreciază că dimensiunea de gen e binevenită în educație.

Întrebarea nr. 8. *Aduceți argumente în favoarea răspunsului: de ce „da” sau „nu” este necesar a sensibiliza populația asupra problemelor de gen.*

Cele mai numeroase argumente „pro” au fost că, abordarea dimensiunii de gen în educarea oamenilor :

- Ar duce la dispariția discriminării, a bazelor acesteia – 8 mențiонări;
- Ar preveni copiii în privința discriminării – 4 mențiонări;
- Perspectiva oamenilor s-ar schimba – 4 mențiонări;
- Ar îmbunătăți situația femeilor – 3, etc.

Cei care s-au pronunțat „contra”au argumentat că:

- Sunt alte probleme mai importante – 3 mențiонări;
- Nu ar folosi la nimic – 3 mențiонări;
- Nu e cazul – 2 mențiонări;
- Nu e un lucru de viață şi de moarte – 2 mențiонări, etc.

Întrebarea nr. 9. *Este inclusă dimensiunea de gen în activitatea didactică din şcoli în mod curent?*

Tabelul nr. 7. Aprecieri privind existența actuală a dimensiunii de gen în activitatea didactică

URBAN				RURAL				NR	TOTAL
FEMEI		BĂRBAȚI		FEMEI		BĂRBAȚI			
DA	NU	DA	NU	DA	NU	DA	NU	26	146
12	42	10	29	5	12	2	7		

Majoritatea subiecților - 90, adică 61,64% consideră că nu se regăseşte dimensiunea de gen în activitatea didactică din şcoli, 26 nu pot aprecia, iar 29 au răspuns afirmativ.

BDD-A23627 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:10:51 UTC)

Întrebarea nr. 10. *Cum se pot asigura oportunităţi egale pe piaţa muncii şi de promovare a persoanelor de ambele genuri?*

Această întrebare introduce şi planul economico-social în discuţie. Foarte multe non răspunsuri am înregistrat, anume 89(!) ceea ce ne dă mult de gândit. Dintre respondenţi, destul de mulţi nu au găsit vreo soluţie – 11 recunoscând că *nu ştiu*, ba chiar 9 subiecţi au fost de părere că *nu se pot asigura oportunităţi egale*, 1 - că nu e cazul, 1 că nu există discriminări semnificative. Dintre cei care au căutat să ne ofere sugestii, un număr de 12 au găsit calea *educaţiei,* însă constatăm că ei fac confuzie între un aspect cultural şi realităţile sociale.

Întrebarea nr. 11. *Cum poate fi stimulat parteneriatul de gen în şcoală şi societate?*

Din păcate, doar 64 de persoane au răspuns, dintre care 20 au spus că nu ştiu cum poate fi stimulat parteneriatul de gen, 6 – că nu trebuie stimulat, nu e necesar, iar 1 că nici nu se poate. Totuşi, un număr de 18 subiecţi au sugerat că prin educaţie, alţi 7 - prin implicarea în activităţi comune, iar 4 prin informare, se poate stimula acest parteneriat etc. Răspunsurile singulare nu le-am mai redat.

Concluzii

Fără a avea pretenţia de a avea valabilitate generală, studiul nostru ne permite măcar conturarea unei imagini parţiale a realităţilor privind problematica de gen în societatea românească, pe baza datelor culese la nivel local.

- Problematica de gen nu e resimţită ca realitate acută, cel puţin momentan în societatea noastră.
- Într-o lume în care înfăţişarea exterioară, „look”-ul este suprasolicitat, subiecţii noştri nu au marşat pe frumuseţe ca o caracteristică de prim rang, definitorie pentru vreun sex.
- Trebuie să ne pronunţăm cu mare atenţie în privinţa discriminării de gen, atâta vreme cât există subiecţi – bărbaţi şi totodată femei – care trăiesc cu impresia că sunt favorizate femeile în societate.
- Dacă am primit sugestii în privinţa stimulării parteneriatului de gen în schimb subiecţii nu prea găsesc modalităţi de asigurare a oportunităţilor egale pentru femei pe piaţa muncii şi pentru promovare.
- Nu avem motive să inflamăm subiectul, dar trebuie să avem în vedere acţiuni programatice în domeniu.

Bibliografie:

1. Coman, Alina – *Stereotipuri de gen în discursul publicitar,* Ed. Economică, Bucureşti, 2005;

BDD-A23627 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:10:51 UTC)

2. Curic, Ina; Văetişi, Lorena – *Inegalitatea de gen: violența invizibilă,* Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2005;
3. Georgescu, Maria Ana – „Sex şi gen", *Sociologie*, Ed. Casa cărții de ştiință, Cluj-Napoca, 2005, pp.289-336.
4. Giddens, Anthony – „Gender and sexuality", „Gender and stratification", *Sociology,* Polity Press, Cambridge, 1993, pp.160-198, 229-232.
5. Grosu, Nicolae – „Discriminarea", *Chintesența sociologiei,* Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2008, pp.100-123.
6. Lips, Hilary – *Sex and gender,* Mayfield Publ.Company, London – Toronto, Fourth edition, 2001.
7. Zamfir, Cătălin; Vlăsceanu, Lazăr – *Dicționar de sociologie,* Ed. Babel, Bucureşti, 1993.
8. *Dicționar de sociologie Larousse,* Ed. Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1996.
9. *DEX,* Ed. Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1998.

BDD-A23627 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:10:51 UTC)